

Help, de ambtenaar in participatiespagaat

Wat maken we mee?

De tijd dat je zonder inspraak plannen kon uitvoeren, is voorbij. De openbare ruimte is van ons allemaal. Daarbij is spelen het ideale onderwerp voor participatie; bijna iedere burger heeft er wel op de een of andere manier mee te maken. Overal in de openbare ruimte wordt gespeeld, jonge ouders zijn snel bereid mee te werken om hun kroost een gelukkige jeugd te geven en grootouders hebben voldoende tijd om zich hard te maken voor hun belangen. De vakbladen staan dan ook al jaren vol over participatie en na de opmerking in de troonrede over de participatiemaatschappij is er weer een opleving. Er zijn veel succesverhalen; het is alleen jammer dat de leermomenten niet zo aan bod komen. Dit artikel wil allereerst inspiratie bieden voor ambtenaren in de participatiespagaat.

Auteur: Johan Oost (OBB Speelruimtespecialisten)

Inspirerend cadeau

Respect voor iedere (inhuur)ambtenaar die iedere keer weer objectief de gesprekken aangaat en in de spagaat politiek-beleid-algemeen belang-bewonerswensen het optimale nastreeft. Daarom voor u allen een cadeautje, dat we, in samenwerking met de beursorganisatie, tijdens de Dag van de Openbare Ruimte al live hebben aangeboden en dat nu ook als video is te bekijken via het YouTubekanaal OBB speelruimtespecialisten: de peptalk van Jan van Setten:

Hoe krijg ik ze zover?

Jan van Setten is een van de meest energieke en gedreven managementgoeroes die we ooit tegenkwamen. Zijn 'aangenaam confronterende' stijl, humor en energie zorgen ervoor dat je van de eerste tot de laatste minuut op het puntje van je stoel zit. In ruim twaalf minuten leert Jan je dansen met jouw klanten, de burgers. Zijn verhaal, de inspiratie en verluchtende grappen gaan snel ... maar zijn recepten geven invulling aan de kern van participatie: hoe creëer je draag-

vlak zonder dwang? En hoe blijf je zelf optimaal gemotiveerd? Hoe kun je de juiste snaar raken? Wat drijft iemand nu écht? Hoeveel invloed heb je daar als ambtenaar op? Pittige vragen! Er zijn echter meer antwoorden dan je denkt waarmee je uit de participatiespagaat kunt blijven en de dans kunt aangaan met burgers. De inspirerende lezing van Van Setten neemt je mentaal mee op reis en laat zien hoe je anderen voor je wensen en doelen kunt winnen, waarom standpunten niet werken en hoe je daar weg kunt

6 min. leestijd

blijven, hoe je weerstand creëert. En ook hoe je het herkent, erkent en weerlegt, aan welke knoppen je moet draaien en hoe je zelf daarbij geen energie verliest, maar juist wint. De (speel)ruimte die je een ander geeft, krijg je er immers zelf bij!

Zie hiervoor www.obb-ingenieurs.nl/jan-van-setten of zoek op YouTube naar het kanaal van OBB speelruimtespecialisten.

Enkele leerpunten

Participatie heeft een positieve invloed op onder meer de kwaliteit van het eindresultaat, de betrokkenheid van kinderen, ouders en bewoners en is ook gewoonweg leuk om met elkaar te doen. Betrek daarom de burgers erbij voordat de eerste letter op papier staat, ontwerp met bewoners, maak de schetsen met kinderen (bijvoorbeeld na een ontwerples) en realiseer zaken in coproductie met omwonenden. Zij leveren soms wel meer dan 50 procent van de investering in tijd en/of geld door dingen zelf te doen. Maar wie durft er kritisch te kijken naar participatie? We geven enkele voorbeelden om van te leren, maar die zijn niet belerend bedoeld! Ook wij blijven nog altijd leren van participeren.

Te goed werkende participatie

In een jaren 70-wijk was door de gemeente een grasveldje omgevormd tot een beplantingsvak. Daarbij was de gemeente helaas de belofte vergeten dat het voetbaldoeltje terug zou komen. Maar geen probleem, via het wijkplatform werden huis aan huis handtekeningen opgehaald: vrijwel iedereen was het met de plannen eens. Sterker nog, het werd een succesvol traject, waarbij het platform de bewoners wist te activeren. Ook sponsors en een lokale aannemer werden enthousiast en maakten het mogelijk dat het veldje in kunstgras werd uitgevoerd. Er was geld genoeg voor een kunstgrasveld van 20 bij 30 meter met hek en haag ... op letterlijk 140 cm van de voordeuren! Op zich hoeft dat niet meteen een probleem te zijn. Als dit echter het enige kunstgrasveld is in een wijk waar een kleine 1.250 jeugdigen van 6 tot 18 jaar wonen, en dit eigenlijk ook nog eens de enige voorziening is waar prettig gesport kan worden, dan houdt het spelen en sporten echt niet om 23.00 uur op. Er volgde een heftige strijd tussen de bewoners in de buurt over het wel of niet aanpassen van de plek. Als onafhankelijke partij – in dit geval de gemeente – moet je het totaalbeeld dus altijd goed in de gaten houden, een belangenafweging maken en je professionaliteit inzetten om participatie in goede banen te leiden. Of de enthousiaste bewoners het daar nu helemaal mee eens zijn of niet.

Participatie moet je liggen

Regelmatig horen we de verzuchting: *We moeten van de wethouder/raad de mensen het gevoel geven dat ze inspraak hebben*. Maar dat kan toch niet de bedoeling zijn? Het gaat erom dat burgers echt inspraak hebben; anders houden zij er aan het einde echt een heel ander, misschien negatief gevoel aan over.

Ook ken ik diverse ambtenaren die zijn afgebrand door participatie. Ik doel op echt goede betrokken beheerders, veelal op mbo- of mbo+-niveau opgeleid, die soms impopulaire plannen bij doorgewinterde hoogopgeleide vergadertijgers moeten toelichten. En dat is niet altijd even leuk voor een ambtenaar.

We moeten van de wethouder/raad de mensen het gevoel geven dat ze inspraak hebben

Maar ook is daar die ene klager die het geslaagde inspraaktraject toch probeert onderuit te halen met al dan niet terechte beschuldigingen. Wij horen vaak van burgers: *Ik heb nooit een uitnodigingsbrief ontvangen*, terwijl de ambtenaar de brief persoonlijk in hun brievenbus heeft bezorgd omdat die toevallig op de route naar zijn huis ligt. Als je dan als beëdigd ambtenaar ook nog moet horen dat je *'keihard staat te liegen'*, voel je je niet echt gestimuleerd om je de volgende keer voor diezelfde burger in te zetten. Ook opmerkingen als: *Mocht die voetbalkooi er komen, dan kom ik je in {plaats} opzoeken* verzin ik

ACHTERGROND

niet zelf. Daar moet je als ambtenaar dan wijs mee kunnen omgaan, zeker als je vervolgens niet door het bestuur of de organisatie gesteund wordt.

Niet altijd democratisch

Ook zul je er als ambtenaar rekening mee moeten houden dat op basis van één enkele reactie naar een raadslid of wethouder het hele participatietraject weer teniet kan worden gedaan. Zeker als het raadslid of de wethouder denkt dat participatie betekent dat een klagende burger altijd gelijk moet krijgen.

Een ander voorbeeld: een gemeente wil het ontwerp aanpassen, omdat de omwonenden, ondanks overvloedig flyeren en verschillende informatieavonden, *'niet op de hoogte zijn'* en zich keren tegen een paar tafels en bankjes uit angst voor mogelijke jongerenoverlast. Verschillende andere omwonenden zien echter niets in deze aanpassing, die maanden na de presentatie van het definitieve plan komt. Ze zijn bovendien kritisch over de toeschietelijke houding van de gemeente tegenover de bezwaarmakers. Een aantal van hen heeft dit kenbaar gemaakt in e-mails naar de gemeente: *'Het plan voor de speelplekken is op democratische wijze tot stand gekomen, maar nu worden op een ondemocratische manier wijzigingen doorgevoerd'*, legt een van de ontwerpende bewoners uit. *'Waarom hebben een paar personen zo'n beslissende invloed?'*

Het is sowieso de vraag hoe democratisch het is dat een enkele voor- of tegenstander soms heel veel invloed heeft, zeker als het geclaimde buurtbelang bij nadere eerlijke beschouwing gewoonweg eigenbelang van een individuele inspreker of een platform is.

En dan zijn daar nog de 'moeilijke' doelgroepen, zoals jongeren. Wie komt er positief voor hen in het geweer? *Tegen* jongeren en jongerenvoorzieningen ken ik heel veel reacties, maar buurten zouden zelf meer kunnen opkomen voor deze leeftijdscategorie! Dat laatste komt helaas een stuk minder voor.

Nieuws onder de zon?

Hoewel burgerparticipatie de laatste jaren als nieuw wordt ervaren, ontstonden er al in de jaren 50 speeltuinverenigingen. Deze kun je zien als verregaande participatie, vaak het hoogste niveau op de participatieladder. Zo kennen we nog steeds succesvolle speeltuinen waar enthousiast echte speelruimte voor kinderen tot circa acht jaar wordt gerealiseerd! Een aandachtspunt is wel dat er ook speeltuinverenigingen zijn waar bij wijze van spreken de

oprichter nog altijd de voorzitter is en geen plaats is voor nieuwe inbreng of nieuwe buurtbewoners. Een speeltuinvereniging die eigenlijk is verworden tot kaartvereniging is op zich niet erg, natuurlijk, maar dit mag niet ten koste gaan van subsidie en investeringen voor de jeugd. Er zijn speeltuingebouwtjes die fungeren als gesubsidieerde kroeg of feestzaal; soms lijkt het moeilijk om nieuwe veiligheidsregelgeving of bijvoorbeeld gemeentelijk beleid binnen het hek van de speeltuin geïmplementeerd te krijgen, ondanks subsidie van de gemeente.

Het is dus zaak om bij een participatietraject na te denken over de toekomst, zeker als het eindresultaat een hoge mate van autonomie in zich heeft.

Participeren om het participeren

Soms lijkt participatie een doel op zich. Er worden uitgebreide participatietrajecten uitgezet, diverse avonden en werkvormen getest, heel veel ideeën en wensen verzameld, websites opgetuigd ... en dan? Het is goed om je te realiseren dat kinderen en ouders zich na een tijdje gaan afvragen of hun inbreng iets veranderd heeft.

Het is dus zaak vooraf zorg te dragen voor een vervolg, zowel wat betreft de beschikbaarheid van inbedding van de realisatie als van budget en toekomstig beheer en onderhoud.

Bij sommige inspraaktrajecten weet je van tevoren dat de insprekers het resultaat niet op korte termijn kunnen verwachten; denk aan een beleidsplan dat na vaststelling pas kan worden gerealiseerd na een voorbereidingsperiode, gefaseerd over jaren. Maak deze planning vanaf het begin duidelijk; dan weten kinderen en bewoners waar ze aan toe zijn!

Je kunt ook pas participatie inzetten als het concreet wordt. Dan is de inspraak in de bovenliggende planvorming misschien iets minder, maar de betrokkenheid van burgers juist groter.

Er zijn nog veel meer aandachtspunten te noemen met betrekking tot participatie, maar laten we vooral met elkaar dansen (zie de presentatie van Jan van Setten) en met zijn allen Nederland nog mooier maken!

Johan Oost: 'Wij hoorden een lezing van Jan van Setten en dachten: wat zou het mooi zijn om juist ambtenaren dit stukje energie en inspiratie te geven voor hun contact met burgers, hun klanten. Dan is het logisch om hen dit tijdens de Dag van de Openbare Ruimte aan te bieden!'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7117

Dat kun je zien als
verregaande participatie,
vaak het **hoogste niveau op
de participatieladder**

Jan van Setten

Johan Oost